

kan heller ikke nægtes, at ikke alene større Simpeltighed og Overtfættelighed trænger frem i det Hele, men at ogsaa en Besparelse i Administrationen paa denne Maade vilde kunne fremmes. Seer jeg dernæst hen til den Maade, hvorpaa Forslaget her er fremkommet, maa jeg være af den Anskuelse, at den, saaledes som det allerede fra den ærede Ministers og flere ærede Medlemmers Side er udtalt, er urigtig og uheldig, ja, jeg mener ligefrem utilbørlig. Det, der foreslaaes, er, at vi skulle afgjøre hele denne Sag og alle disse gamle Institutters og Stiftelsers Stilling ved en Afstemning over et Endringsforslag til Finantsloven. Dette kan aldrig være rigtigt. Jeg siger om Finantsloven, ligesom et æret Medlem forleden sagde om Rigsdagen, at det er en saare prisfælg Indretning, men ikke brugelig til Alting. Det, hvori Folkethinget har den afgjørende Stemme ved Finantslove, er, hvor Talen er om Bevillingspørgsmaal. Det er fornøftigviis Grundlovens Mening, at her skal Folkethingets Stemme være den afgjørende, men netop derfor bør vi begrænse os og ikke ved at drage Alt ind under Finantsloven forandre det naturlige og regelmæssige Forhold mellem de forskellige Afdelinger af Lovgivningsmagten. Der vil komme uafslædelige Rivninger og Conflicter frem, naar vi ville benytte vor Overmagt paa Finantsloven til at fremtvinge saadanne store Forandringer i det Bestaaende ved at organisere og omorganisere. Ingen Regjering, der har det mindste Conservative ved sig, vilde kunne finde sig deri; der vilde komme uafslædelige Stridigheder ud deraf. Til den mærkelige Maade, hvorpaa Forslaget er fremkommet, uden at nogen Undersøgelse og Overveelse, som kun kan finde Sted, hvor en anden Form bruges, er anstillet, hører ogsaa det, som den ærede Forslagstiller i sin trykte Motivering med en mærkelig Naivitet har indrømmet, og hvorpaa isørigt Opmærksomheden allerede tidligere er bleven henvendt, idet han siger, at det senere skal undersøges, hvilke af disse Midler der have en privat Oprindelse, og saa skulle de gaae ud af Statskassen igjen. Men maa jeg spørge: Er det da ikke det Naturligste, at dette undersøges, forinden man lader dem komme derind, og er det ikke en

uhørt Fremgangsmaade først at kaste Alt dette ind i Finantskassen og saa bag efter undersøge, om ikke noget af det er privat, idet man lover, at naar en saadan Undersøgelse har ført til et Resultat, skal det gaae ud igjen. Jeg frygter, at det vil være temmelig længe, inden disse Undersøgelser blive afsluttede; thi ingen Dodelig kan beregne, hvor mange Midler, f. Ex. ved Sorø Akademi, der har offentlig, og hvor mange der har privat Oprindelse, og naar Midlerne først ere komne ind i Statskassen, vil der i det Hele rimeligviis vise sig saa store Banstueligheder ved igjen at faae dem ud deraf, at det maa skee aldrig vil skee. Endelig hører det ogsaa med til denne Undersøgelse og de Overveelser, som nødvendig bør finde Sted paa normal Maade, inden en saadan Sag afgjøres, at man giver de Collegier og administrative Myndigheder, som have Interesse deri, nogen Leilighed til at udtale sig. Jeg tænker navnlig her paa Consistorium, som med Døesturen under sig i en lang Række af Aar har bestyret disse Instituter, Universitetet og Communitetet, paa en saadan Maade, som hos alle Saglyndige har vundet den allerstørste Anerkjendelse. Vilde det nu ikke være en ganske mærkelig Tal, vi gavede dem derfor, naar vi med et Pennestreg uden saameget som at spørge dem om, hvad de meente derom, forandrede hele Universitetets Retstilling og fjørte det Hele ind i Statskassen. Jeg taler ikke om Consistoriums Samtykke dertil; det følger af sig selv, at jeg ikke mener, at et saadant Samtykke skulde være fornødent, men det hører dog med til en regelmæssig og sømmelig Fremgangsmaade, at Consistorium faaer Lov til først at udtale sig.

Naar jeg dernæst gaaer over til Forslagets egentlige Realitet, troer jeg, det er nødvendigt med nogle Ord at omtale disse forskellige Institutioners egentlige Retstilling. Den høitærede Minister har gjentagne Gange om disse Instituter med særegne Fonds brugt Udtrykket „Stiftelser“. Denne Sprogbrug bruges ikke i selve Finantsloven: Overkriften er: Instituter med særegne Fonds, Ordet Stiftelser bruges ikke. Men den nævnte Sprogbrug savner isørigt ingenlunde Hjemmel